

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ   ต้นทุน รายได้ และการคืนทุนของแผนกบริการผู้ป่วย
โรงพยาบาลแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน   นางสาว ฉัฐธิศ ศรีบุญเรือง

สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ :

รองศาสตราจารย์ วราภรณ์	ปิ่นฉวี	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม	แก้ววิจิต	กรรมการ
อาจารย์ ดร.นพ.วิโรจน์	ตั้งเจริญเสถียร	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนต่อหน่วย อัตราส่วนของต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุ และค่าลงทุน รายได้ และการคืนทุนของแผนกบริการผู้ป่วย โรงพยาบาลแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ ปีงบประมาณ 2541 โดยทำการศึกษาแบบย้อนหลัง ในทัศนะของผู้ให้บริการ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบบันทึกต้นทุนค่าแรง ค่าวัสดุ ค่าลงทุน โดยจัดแบ่งหน่วยงานในโรงพยาบาล ออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มหน่วยงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กลุ่มหน่วยงานที่ก่อให้เกิดรายได้ และกลุ่มหน่วยงานบริการผู้ป่วย หาต้นทุนโดยตรงของทุกกลุ่มหน่วยงาน จัดสรรต้นทุนโดยตรงของกลุ่มหน่วยงานที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และกลุ่มหน่วยงานที่ก่อให้เกิดรายได้ไปเป็นต้นทุนทางอ้อมของกลุ่มหน่วยงานบริการผู้ป่วย โดยใช้สมการเส้นตรง (Simultaneous equation method) ข้อมูลรายได้ของโรงพยาบาลรวบรวมจากสมุดเงินสด และรายงานการรักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่าจากฝ่ายเภสัชกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า โรงพยาบาลมีต้นทุนที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น 22,912,195 บาท เป็นค่าบริการประจำ (Routine service cost) ร้อยละ 39.23 และค่าบริการด้านการแพทย์ (Medical care cost) ร้อยละ 60.77 อัตราส่วน ต้นทุนค่าแรง : ค่าวัสดุ : ค่าลงทุน เท่ากับ 3.70 : 2.66 : 1 สำหรับต้นทุนต่อครั้งผู้ป่วยนอก และทันตกรรม เท่ากับ 130.65 และ 267.11 บาท ตามลำดับ ต้นทุนต่อหน่วยผู้ป่วยใน เท่ากับ 377.03 บาท/วันป่วย และ 1,750.70 บาท/ราย

ในช่วงเวลาเดียวกันโรงพยาบาลมีรายได้สุทธิจากการให้บริการผู้ป่วยทั้งสิ้น 15,854,278 บาท รายได้จากการเรียกเก็บทั้งสิ้น 25,342,590 บาท มีการคืนทุนของต้นทุนทั้งหมดจากรายได้ที่เรียกเก็บ และจากรายได้สุทธิ เท่ากับร้อยละ 110.61 และ 69.20 การคืนทุนของต้นทุนดำเนินการจากรายได้ที่เรียกเก็บ และจากรายได้สุทธิ เท่ากับร้อยละ 128.02 และ 80.09 การคืนทุนของต้นทุนดำเนินการเฉพาะค่าวัสดุจากรายได้ที่เรียกเก็บ และจากรายได้สุทธิ เท่ากับร้อยละ 306.21 และ 191.57 ตามลำดับ

การศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า ต้นทุนค่าแรงมีอิทธิพลสูงสุดต่อต้นทุนรวมทั้งหมดของโรงพยาบาล และแนวทางในการลดต้นทุนต่อหน่วยของโรงพยาบาล ที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติมี 2 แนวทาง คือการลดต้นทุนค่าวัสดุ และการเพิ่มปริมาณบริการ ข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยบริการผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน รายได้ที่เรียกเก็บ รายได้สุทธิ สัดส่วนการให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า เมื่อนำรายได้มาเปรียบเทียบกับต้นทุน ทำให้ทราบถึงการคืนทุนของโรงพยาบาลในมิติต่างๆ ของรายได้และต้นทุน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานการบริหารทรัพยากรโรงพยาบาลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

Independent Study Title   Cost Revenue and Cost Recovery of Patient Service Department
at Mae-Ai Hospital Chiang Mai Province

Author   Miss Nuttirose Sriboonruang

Master of Public Health

Examining Committee :

Assoc. Prof. Waraporn	Pannavalee	Chairman
Asst. Prof. Dr. Sayam	Kaewvichit	Member
Lecturer Dr. Viroj	Tangcharoensathien, M.D.	Member

Abstract

The purpose of this study were to determine the unit cost, cost structure, revenue and cost recovery of the patient service department at Mae-Ai Hospital Chiang Mai Province for the 1998 fiscal year. A retrospective study, from the provider viewpoint, was performed by using the data record forms for labour cost, material cost and capital cost. Each unit of the hospital and it's related sections was classified to be a cost center according to the following three catagories; non-revenue producing cost center (NRPCC), revenue producing cost center (RPCC) and patient service (PS). The total direct cost of the NRPCC and RPCC were determined and finally allocated to the patient service cost center by using the Simultaneous equation method. Revenue was collected from cashbook and free service patient reports from the pharmacy department. Descriptive statistics was used to analyse the data.

The results showed that the total direct cost of the hospital itself was 22,912,195 bahts. The total direct cost was comprised of routine service cost and medical care cost with a breakdown of 39.23 percent and 60.77 percent respectively. The ratio of labour cost : material cost : capital cost of hospital was 3.70 : 2.66 : 1. The unit cost of out-patient service and dental

service was 130.65 and 267.11 bahts per visit respectively. The unit cost of in-patient service was 377.03 bahts per day and 1750.70 bahts per visit.

Net revenue of patient service department was 15,854,278 bahts, down from the accrual revenue of 25,342,590 bahts. The accrual and full net cost recovery was 110.61 and 69.20 percent respectively. Accrual and net operating cost recovery was 128.02 and 80.09 percent respectively. Accrual and net material cost recovery was 306.21 and 191.57 percent respectively.

In conclusion, the total cost was mainly affected by the labour cost. The two possible means to reduce the unit cost of hospital are ; to reduce the material cost and increase service capacity. This study provided all useful financial and management information for the hospital administrators in order to have the highest level of efficiency in resource management.